

ALAPKÖNYV A MIGRÁCIÓRÓL

SAYFO Omar – MARSAI Viktor – VERES Kristóf György: *Kié itt a tér?*
MCC Press, Budapest, 2024. 236 oldal, 4450 Ft

A Migrációkutató Intézet munkatársai, Sayfo Omar, Marsai Viktor és Veres Kristóf György által írott kötet **a migráció jelenségét és az azzal összefüggő problémákat az eddigiektől eltérő perspektívából vizsgálja.**

A szerzők bemutatják és összehasonlítják az egyes európai államok, nevezetesen Ausztria, Belgium, Dánia, Franciaország, Hollandia, az Egyesült Királyság, Németország és Svédország bevándorlókkal teli városrészeit. Emellett olyan kérdésekre is kitérnek, mint az integrációs problémák, a párhuzamos társadalmak, a *no-go* zónák, az etnikai alapú szervezett bűnözés, a kibocsátó országok diaszpórapolitikái vagy éppen a bevándorlók lakta városrészek politikai hovatartozása.

A szerzők hat nagyobb fejezetre osztották művüket. A könyv elején a migránsok elkülönülésének legfőbb okait elemzik. Rávilágítanak arra, hogy a vizsgált országokban az 1960-as évek elejétől kezdtek el kialakulni a korábbi gyarmatokról származó polgárok teli városrészek, akik főként olcsó munkaerőként érkeztek. E negyedek lakói több különböző országból származtak, ami hozzájárult lakókörnyezetük széttörözöttségéhez, nem beszélve arról, hogy a következő évtizedekben a családegyesítések révén számuk megsokszorozódott. A szerzők a legfontosabb sakkifejezéseket is megmagyarázzák; kitérnek például arra, hogy az úgynevezett „*no-go* zóna” terminus kezdetben nem a migránsok lakta környékekre vonatkozott. Először az északir konfliktus kapcsán jelent meg, és azokat a területeket jelentették, amelyeket a brit hadsereg már nem volt képes irányítani. A kifejezés mai értelemben vett használata egy 2002-es *The New York Times*-cikkhez köthető, amit követően a terminus szép lassan a politikai diskurzus részévé vált.

A bevándorlók által Európába importált „kulturális csomag” elemzése során a szerzők felhívják a figyelmet arra, hogy a bevándorlóközösségek tagjai a befogadó társadalomtól gyakran jelentősen eltérő identitást hoznak magukkal. Ez a különbség számos szempontból nehezítheti az integrációt. Először is, az eltérő identitáskonstrukciók, azaz a migránsok és az őket fogadó társadalom közötti kulturális különbségek feszültséget okozhatnak. A bevándorlók egy része más vallási és kulturális háttérrel bír, ami esetükben eltérő értékrendet, szokásokat és normákat jelent. Ezek akadályozhatják a kölcsönös megértést, ami sok esetben konfliktusforrást jelenthet. Másodszor, a kibocsátó országokból érkező „házastársimport” és a családegyesítés további szakadékot teremt a felek között. Amikor a bevándorlókhoz családtagjaik csatlakoznak, akkor az az identitásuk és kulturális

hagyományaik megőrzését szolgálja, ami még nehezebbé teheti beilleszkedésüket.

Az, hogy az integráció mennyire lesz sikeres, nagymértékben függ attól is, hogy milyen politikát folytatnak a befogadó államok. Ennek következtében az európai országok különböző történelmi hagyományai alapján kialakított integrációs megközelítései is fontos vizsgálati területet jelentenek. Franciaország például a bevándorlók asszimilációját helyezi előtérbe. A szerzők viszont hozzátesszik, hogy „a francia republikánus integrációs modell a gyakorlatban nem minden esetben érvényesül maradéktalanul”. A francia modellel ellentétben Németország, az Egyesült Királyság, Hollandia és Svédország a multikulturalizmust támogatja. Ezek az eltérő stratégiák jelentősen befolyásolják a migránsok mindennapi életét és a többségi társadalommal való viszonyát. Emellett a szerzők kifejtik, hogy az

oktatáspolitikának nagy hatása van a migránsok munkaerőpiaci kilátásaira. Az oktatási rendszer minősége és hozzáférhetősége alapvetően meghatározza a bevándorló gyermekek jövőbeli esélyeit. A mű fontos megállapítása, hogy Európában ennek elsődleges oka a forráshiány. Viszont minél nagyobb hangsúlyt fektetnek a nyelvtanulásra és a kulturális integrációra, a migránsok gyermekeinek annál nagyobb esélye van arra, hogy sikeresen helyezkedjenek el. Ezzel szemben a deprivált lakókörnyezetben az iskolák nem képesek megfelelően kezelni a nyelvi és kulturális különbségeket.

A különböző háttérrel rendelkező migránsok által lakott területek kulturális arculata gyakran jelentős eltéréseket mutat, hasonlóan ahhoz, ahogyan a többségi társadalom tagjai és a bevándorlók lakta városrészek között is markáns különbségek fedezhetők fel. Az ilyen lakónegyedek sajátos kultúráját meghatározó tényezők alapos vizsgálat alá kerülnek, ami által lehetőség nyílik a kialakult helyzet teljes körű megértésére. A nyelvhasználat központi kérdés, amivel kapcsolatban a szerzők arra keresik a választ, hogy valóban igaz-e az a vélekedés, miszerint bizonyos városrészekben már nem lehet boldogulni az adott ország hivatalos nyelvén. Ezen túlmenően a bevándorlókerületek vallási életének szerveződése is jelentős figyelmet kap. A könyv túllép a már megszokott perspektíván, és nemcsak az iszlám jelenlétére és hatásaira összpontosít, hanem az Európán kívülről érkező keresztények helyzetét is feltárja. A vallási élet szerveződése, a templomok és mecsetek elérhetősége, valamint a vallási ünnepek megélése mind olyan tényezők, amelyek hozzájárulnak a közösségi kohézióhoz vagy éppen annak hiányához. Mindezeket túl a mű arra is keresi a választ, hogy „a bevándorlók mennyire mobilizálhatók ideológiai vagy vallási alapon”, és hogyan vesznek részt a helyi és országos politikai folyamatokban. Az adatok azt mutatják, hogy a politikai részvétel és az aktivizmus mértéke változó, és számos tényezőtől függ, beleértve az oktatás szintjét, a gazdasági helyzetet és a közösségi kapcsolatok erősségét.

A könyv részletesen taglalja a közvélemény félelmét kiváltó eseményeket és jelenségeket. Bűnügyi statisztikákat is megvizsgálunk, amelynek célja, hogy kiderítsék, az adott városrészek ténylegesen mennyire veszélyesek. Egy további rendkívüli fontos témát is feldolgoz a kötet, nevezetesen a klánbűnözést. A szerzők kifejtik, hogy a klán szóhoz gyakran negatív konnotációt kapcsolunk, holott azok az emberiség fejlődésének „elengedhetetlen lépcsőfokait” jelentették. Hozzáteszik, hogy „a klánok és törzsek akkor kezdenek el a megoldás helyett problémát jelenteni, amikor a ma-

gasabb szintű társadalmi szerveződések, mint az állam és nemzet kialakulásának gátjaivá válnak”. Sok migráns szektariánus társadalmakból érkezik az öreg kontinensre, ami komoly integrációs problémákhoz vezet.

Az utcai zavargások témájának tárgyalásánál felmerül az a kérdés, hogy van-e összefüggés a terrorizmus és a bevándorlók lakta városrészek között. Ezzel kapcsolatban különféle elméletek léteznek, de a statisztikai adatok és az elmúlt évek eseményeinek vizsgálata perdöntőnek bizonyulnak. A három szerző emellett a konfliktusimport jelenségére is kitér, ugyanis a bevándorlók a származási országaikból olykor súlyos konfliktusokat hoznak magukkal, amivel kapcsolatban kifejtik a „távnacionalizmus” jelenségét, valamint az egyre növekvő antiszemitizmust. A kutatás fontos megállapítása, hogy „sok esetben a befogadó ország liberális jogrendje lehetőséget kínál a politikai szerveződésre és a nemzeti határokon átívelő hálózatok létrehozására”.

Végezetül az európai párhuzamos társadalmak dinamikájának megértése érdekében összevetik azt az USA-ban élő latinó közösség helyzetével. Sayfo Omar, Marsai Viktor és Veres Kristóf György arra a következtetésre jutnak, hogy „az Európába irányuló és az amerikai hispán bevándorlás között számos hasonlóság figyelhető meg”. Ezek közül a legfontosabbak, hogy a 20. század második felében nagyarányú munkaerő beáramlás történt, továbbá a családdegysítések eredményeként jelentős méretűre duzzadtak a bevándorló közösségek.

A három szerző műve rávilágít arra a fontos tényre, hogy a bevándorlók lakta városrészek kialakulása és az ezekhez kapcsolódó társadalmi jelenségek jelentős hatással vannak a befogadó országok társadalmi kohéziójára és biztonságára. A fizikai elkülönülés, a kulturális különbségek és az integrációs kihívások mind hozzájárulhatnak a társadalmi feszültségekhez, amelyek hosszú távon destabilizálhatják a közösségeket. A *no-go* zónák és a klánbűnözés jelenségeinek megértése és megfelelő kezelése szintén alapvető fontosságú a közbiztonság fenntartásához. Kiderül, hogy az előbbi területek gyakran a migránsok lakta negyedekben alakulnak ki, többek között a társadalmi integráció hiányosságaira hívják fel a figyelmet, és egyértelműen kihívást jelentenek mind a helyi közösségek, mind a hatóságok számára. Ezenfelül a különböző régiók migrációs helyzetének összehasonlítása révén lehetőség nyílik arra, hogy jobban megértsük a bevándorlás globális kihívásait. Sayfo Omar, Marsai Viktor és Veres Kristóf György a tudományosság igényével boncolgatják a migrációval összefüggésbe hozható jelenségeket, és hiánypótló művel szolgálják ki a téma iránt érdeklődő olvasókat.

TÁRIK MESZÁR